

залишити поза увагою проблему адекватності відображення дійсного рівня (обсягу) організованої злочинної діяльності в статистичних звітах. Якщо тільки невелика частка проваджень порушується стосовно організованих злочинних спільнот, то ми повинні усвідомлювати значні обмеження в наших знаннях, коли інтерпретуємо статистичні дані [1, с. 178].

Аналіз теперішнього стану структури організованої злочинності дозволяє зазначити, що без суттєвих змін як в законодавстві так і в кадровій сфері правоохоронних органів, в майбутньому варто очікувати подальшого збільшення рівня організованої злочинності.

Перелік використаних джерел

1. Литвак О. М. Державний контроль за злочинністю: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. Х., 2001. 377 с.
2. Шостко О. Ю. Проблеми виміру латентності організованої злочинності. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6204/1/SHostko_101.pdf.
3. Експрес-інформація про стан злочинності на території України за 12 місяців 2010 року / Департамент інформ. технологій МВС України. К., 2011.

Андрій Масник

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНОГО ПОЗОВУ ЯК СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ТА НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дискусія про цивільний позов в кримінальному судочинстві активно триває. Теоретичні дослідження не відрізняються єдністю думок з даного питання. Позиції багатьох дослідників носять діаметрально протилежний характер.

Кримінально-процесуальні правовідносини щодо забезпечення захисту майнових та немайнових прав та відшкодування шкоди за допомогою цивільного позову, на думку більшості дослідників, регулюються як нормами цивільного, цивільно-процесуального, так і кримінально-процесуального права. Регулювання даних правовідносин носить комплексний інтегративний характер, оскільки використовуються норми різних галузей права, проте основне в цих правовідносинах полягає в тому, що їх виникнення в

кримінальному процесі є наслідком факту вчинення злочину; відбувається «формування цивільно-правових відносин у зв'язку з учиненням цивільного позову в кримінальному процесі громадянами і юридичними особами, які є учасниками кримінально-процесуальних відносин».

К. В. Ашкатова, відзначаючи важливість розгляду і вирішення цивільної позову в кримінальному процесі, вказував, що цим досягається: «1) процесуальна економія, що виражається в усуненні необхідності подвійного розгляду справ, пов'язаних з одним правопорушенням, що дозволяє уникнути повторного виклику в судові органи однієї і тієї ж групи осіб, що усувають труднощі преюдиціального характеру; 2) підвищення якості кримінального судочинства шляхом залучення до участі в розслідуванні кримінальної справи і розгляду його судом більш широкого кола зацікавлених осіб; 3) посилення виховної ролі кримінального процесу в результаті застосування до правопорушника не тільки кримінального покарання, а й інших санкцій, спрямованих на відновлення порушеного права» [3, с. 20].

У кримінально-процесуальних правовідносинах, пов'язаних з учиненням цивільного позову і його розглядом у порядку кримінального судочинства, принцип диспозитивності є пріоритетним, що дозволяє відійти від публічності як принципу регулювання кримінально-процесуальних відносин. Наявність диспозитивних начал у регулюванні таких відносин дозволяє обрати учасникам кримінального судочинства (потерпілим і цивільним позивачам) найбільш прийнятний для них спосіб захисту майнових і немайнових прав, а такий захист робить більш ефективною. Виняток права на вибір способу захисту майнових і немайнових прав учасників кримінального процесу, порушених злочином, у кримінальному чи цивільному судочинстві, позбавляє їх активності і робить процес чисто формалізованим дією [2, с. 137].

Важливо відзначити, що наявність альтернативної можливості у цивільного позивача пред'явити позов в порядку кримінального або в порядку цивільного судочинства, закріплення даної можливості на рівні законодавчої норми, дозволяє більш ефективно забезпечувати захист права цивільних позивачів в кримінальному судочинстві.

Однак реалізація такої альтернативи вимагає певного коригування чинного процесуального законодавства і правозастосовчої практики. Без цього неможливо говорити ні про наявність самої альтернативи, ні про її реальне використання учасниками кримінального судочинства на практиці.

Розмірковуючи над особливостями виникаючих правовідносин, Борзов В. також відзначає їх складну природу, де злочин стає і цивільно-правовим деліктом, тому що виникають зобов'язання внаслідок заподіяння шкоди [5, с. 18].

Цієї ж точки зору дотримуються і інші дослідники питання забезпечення захисту майнових відносин в кримінально-процесуальній сфері. Це в повній мірі відноситься до відносин, які складаються із забезпечення захисту майнових та немайнових прав юридичної особи.

Як зазначає Галімова А. Х., «у сфері кримінального судочинства кримінальний і цивільний позов в комплексі утворюють певний позовний механізм захисту суспільних відносин від злочинних посягань. Загальне кримінально-правове домагання держави на відновлення порушеного правопорядку поєднується з цивільно-правовою позовною вимогою про відновлення саме майнових відносин»[4, с. 49].

Свого часу, розкриваючи особливості дозволу цивільного позову в кримінальному судочинстві і специфіку регулювання цих правовідносин А. А. Хайдаров відзначав, що «при вирішенні позову кримінальний суд керується законами цивільного судочинства лише настільки, наскільки застосування цих законів не знаходиться в протиріччі з кримінально-процесуальним порядком і виявляється практично можливим » [1, с. 66].

Отже, цивільний позов у кримінальному судочинстві на сьогоднішній день залишається одним із способів забезпечення захисту майнових та немайнових прав потерпілих від злочинів. Чітка законодавча регламентація питань пред'явлення, дозволу і розгляду цивільного позову в кримінальному судочинстві, встановлення процедури та підстав передачі його на дозвіл в порядку цивільного судочинства багато в чому можуть зняти сучасні проблеми забезпечення захисту майнових та немайнових прав в кримінальному судочинстві.

Перелік використаних джерел

1. Хайдаров А.А., Виноградов А.С. Проблеми процесуальної діяльності суду (судді) і сторін при розгляді цивільного позову в ході судового слідства у кримінальних справах // Журнал правових і економічних досліджень. 2012. № 4. С. 64-67.

2. Рябова А.В. Інститут цивільного позову в кримінальному судочинстві // Актуальні проблеми судової, правоохоронної, правозахисної, кримінально-процесуальної діяльності та національної безпеки: зб. тр. конференції. Маріуполь, 2016. С. 207.

3. Ашкатова К.В. Кримінально-процесуальні можливості відновлення порушеного майнового права потерпілого: автореф. дис... канд. юрид. наук. Житомир, 2014. С. 23.

4. Галімова А.Х. Проблеми застосування інституту відповідальності за шкоду, завдану незаконними діями органів дізнання і попереднього слідства // Наука, техніка і освіту. 2014. № 6. С. 70.

5. Бозров В. Цивільний позов в кримінальному процесі недоречний // Відомості Верховної Ради. 2001. № 5. С. 30.

Ілля Мисько

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

Роман Олійничук

*доцент кафедри кримінального права і процесу,
економічної безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

ДЕЯКІ НАУКОВІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ”

Однозначність термінів, їхнє тлумачення та сприйняття – важлива умова розвитку та використання наукового знання. Наукові поняття – це не тільки ключові моменти пізнання, але й засіб практичного вдосконалення державно-правової дійсності, один із найважливіших етапів будь-якого дослідження, оскільки воно з’ясовує глибину істинності розуміння природи того явища (предмета), яке знаходить відображення у відповідному визначенні. Тому дослідження поняття «державна таємниця» має не тільки важливе теоретичне значення, а й практичне.

Одна з перших спроб дати наукове визначення поняття державної таємниці була зроблена у 1942 році радянським вченим М. Дурмановим, який під цим поняттям розумів “...важливі для Радянської держави відомості, які в інтересах нашої Батьківщини повинні бути відомі тільки певному колу осіб” [1].

Згодом, у 1965 році М. Івановим було запропоновано інше визначення, згідно з яким “...державну таємницю складають передбачені у спеціальних переліках конкретні відомості різноманітного характеру, що особливо охороняються на даний час та